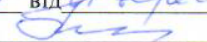

**КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ «ОДЕСЬКА АКАДЕМІЯ
НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ»**

Кафедра педагогіки та освітнього менеджменту

Розглянуто та затверджено на засіданні
кафедри педагогіки та освітнього менеджменту
Протокол № 15 від 01 березня 2023 року
Завідувач кафедри Кузнєцова Н. В.

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**Організація освітнього процесу та методика викладання педагогічних
дисциплін**

Рівень вищої освіти третій (освітньо-науковий)

Спеціальність 011 Освітні, педагогічні науки

П.І.Б. викладача	Кузнєцова Неля Вікторівна
Науковий ступінь, вчене звання, посада	Кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки та освітнього менеджменту
Контактні дані викладача	Е-mail: kuznetsova-nv@meta.ua т. моб. 067-270-35-82
Консультації	Четвер 14.00-16.00

2023 – 2024

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни
Загальна кількість: кредитів – 4 годин – 120 змістових модулів – 2	Обов'язкова
	Рік підготовки:
	2-й
	Семестр
	3-й
	Лекції
	10 год.
	Практичні, семінарські
	6 год.
	Самостійна робота
	104 год.
	Форма підсумкового контролю: іспит

2. Анотація до курсу

Запропонована програма ставить за **мету** систематизацію і поглиблення знань з теоретичних питань змісту і структури освітнього процесу у вищій школі, формування компетентності майбутніх фахівців у галузі розробки та використання сучасних технологій, методів і форм викладання та навчання.

Предмет дисципліни - навчально-методичне забезпечення змісту вищої освіти, освітні технології, форми і методи викладання педагогічних дисциплін.

Завдання: систематизувати і поглибити знання з питань організації освітнього процесу у вищій школі; розкрити теоретичні основи методики викладання педагогічних дисциплін; сформулювати знання про науково-методичне забезпечення змісту освіти у вищій школі; поглибити знання про сучасні освітні технології, сформулювати вміння доцільного їх використання; розкрити можливості сучасних методів і засобів викладання педагогічних дисциплін у закладах вищої освіти, електронних включно; ознайомити з основними вимогами щодо організації самостійної роботи і практичної підготовки з педагогічних дисциплін здобувачів вищої освіти; розкрити вимоги щодо контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти.

Особливістю дисципліни є врахування, розвиток і поглиблення педагогічного досвіду здобувачів, набутого у діяльності у закладах середньої, фахової передвищої і вищої освіти.

Переваги: програма базується на новітніх підходах до викладання і навчання у закладах вищої освіти, формує гнучку освітню траєкторію здобувача як майбутнього доктора філософії за спеціальністю Освітні, педагогічні науки..

3. Технологічна карта дисципліни

Тема	Зміст	Завдання для сам. роботи	Контроль
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи методики викладання у вищій школі			
Тема 1. Дидактичні основи організації	Предмет і завдання навчальної дисципліни «Організація освітнього процесу і методика викладання педагогічних дисциплін». Місце Методики викладання педагогічних дисциплін	Навчальне, аналітичне і творче завдання	Перевірка письмових робіт,

освітнього процесу у вищій школі	<p>серед інших педагогічних галузей. Дидактика вищої школи як методологічна основа Методики викладання у вищій школі. Міждисциплінарні зв'язки Методики викладання педагогічних дисциплін. Методики викладання фахових дисциплін у вищій школі. Педагогічні науки і педагогічні дисципліни.</p> <p>Освітній процес у вищій школі: сутність, підходи до визначення його структури, функції. Принципи організації освітнього процесу у закладах вищої освіти.</p> <p>Науково-методичне забезпечення організації освітнього процесу у закладах вищої освіти, його зміст і функції.</p>		презентація, захист
<p>Тема 2. Науково-методичне забезпечення змісту освіти у вищій школі</p>	<p>Документи, що визначають зміст освіти у вищій школі. Стандарти вищої освіти. Проблеми розроблення і затвердження Стандартів вищої освіти в Україні. Освітня програма як ключовий документ підготовки здобувачів вищої освіти зі спеціальності. Освітньо-професійні, освітньо-наукові, освітньо-творчі програми.</p> <p>Навчальний план спеціальності. Робочий навчальний план. Їх затвердження в умовах автономії закладів вищої освіти.</p> <p>Навчально-методичний комплекс дисципліни. Матеріали щодо планування освітнього процесу. Навчальна програма і робоча програма навчальної дисципліни. Силабус. Теми і плани лекцій; теми і плани практичних занять; теми і плани семінарських занять; теми лабораторних робіт та завдання; завдання для самостійної роботи; засоби поточного контролю результатів навчання; питання до підсумкового контролю (іспиту/заліку); тематика курсових та кваліфікаційних робіт.</p> <p>Матеріали методичного забезпечення вивчення навчальної дисципліни. Підручники, навчальні посібники, тексти лекцій; інструктивно-методичні матеріали до видів навчальних занять.</p>	Навчальне завдання, частково-перетворюваль на діяльність	Перевірка письмових робіт, захист робочої програми
<p>Тема 3. Форми здобуття освіти і організації освітнього процесу у закладах вищої освіти</p>	<p>Форми здобуття освіти в закладах вищої освіти України. Інституційна форма. Очна (денна, вечірня) форма здобуття освіти. Заочна форма здобуття освіти. Характеристика дистанційної форми освіти. Мережева форма здобуття освіти.</p> <p>Проблеми запровадження дуальної освіти.</p> <p>Змішана форма навчання і чинники її використання у ЗВО України.</p> <p>Форми організації освітнього процесу у ЗВО. Навчальні заняття. Самостійна робота. Практична підготовка. Контрольні заходи.</p> <p>Основні види навчальних занять у закладах вищої освіти. Лекція. Лабораторне заняття. Практичне заняття. Семінарське заняття.</p>	Скласти таблицю визначень	Перевірка письмових робіт, усні відповіді

	Індивідуальне заняття. Консультація. Функції консультації.		
Змістовий модуль 2. Форми і методи викладання у вищій школі			
Тема 4. Методи і технології викладання педагогічних дисциплін у вищій школі	Сутність методів навчання. Проблема класифікації методів навчання. Специфіка методів навчання в освітньому процесі вищої школи. Дидактичні вимоги і алгоритм вибору методів навчання. Освітні технології при викладанні педагогічних дисциплін у вищій школі. Характеристика педагогічних технологій. Технології навчання у сучасній вищій школі. Інформаційно-комунікаційні технології. Технології дистанційного навчання. Інтерактивні технології навчання. Проектні технології. Технологія розвитку критичного мислення. Технологія «Портфоліо». Дидактичні вимоги щодо застосування освітніх технологій з урахуванням специфіки спеціальностей і рівнів вищої освіти. Електронні засоби навчання, методичні аспекти їх застосування.	Творчі завдання, перегляд і аналіз відео	Презентація, захист, виступ перед аудиторією, тестування
Тема 5. Види навчальних занять з педагогічних дисциплін та їх специфіка	Види навчальних занять. Функції, типи, структура лекцій. Вступна, класична, підсумкова, настановна, оглядова лекції. Проблемні лекції, специфіка їх підготовки і проведення. Дидактичні вимоги щодо підготовки і проведення лекцій-бесід, лекцій-дискусій, лекцій-консультацій, лекцій-візуалізацій. Методичні аспекти підготовки та ефективного проведення лекцій. Лекторська майстерність викладача. Оцінка якості лекції. Практичні, семінарські, лабораторні, індивідуальні заняття. Класифікація семінарів залежно від складності, об'єму матеріалу і вимог; залежно від мети; за формою проведення. Функції семінару. Структура семінару. Методика підготовки і проведення семінарських занять. Критерії оцінки якості семінару. Основні типи та методика проведення практичних занять з педагогічних дисциплін. Структура практичних занять. Підготовка до їх проведення. План-конспект практичного заняття. Критерії оцінки якості практичного заняття. Типи індивідуальних занять, методика підготовки до них. Дидактичні вимоги до проведення консультацій зі здобувачами вищої освіти.	Розробка планів-конспектів навчальних занять	Презентація, захист, тестування

<p>Тема 6. Самостійна робота здобувачів вищої освіти з педагогічних дисциплін</p>	<p>Місце і питома вага самостійної роботи у структурі освітнього процесу згідно чинних законодавчих і нормативних документів. Завдання самостійної роботи здобувачів вищої освіти у контексті компетентнісного підходу. Організація самостійної роботи здобувачів вищої освіти. Самостійна робота з педагогічних дисциплін в аудиторних і позааудиторних умовах. Класичні і нові джерела та інформаційні ресурси для самостійної роботи студентів. Взаємозв'язок аудиторної та самостійної роботи здобувачів вищої освіти. Керівництво самостійною роботою здобувачів з педагогічних дисциплін. Психологічні питання організації самостійної роботи здобувачів вищої освіти . Індивідуальна робота студентів. Підготовка рефератів, курсових, кваліфікаційних (бакалаврських, магістерських) робіт з педагогічних дисциплін. Запобігання академічного плагіату у роботах здобувачів вищої освіти.</p>	<p>Аналітичне завдання, дидактичне завдання</p>	<p>Опитування, захист</p>
<p>Тема 7. Практична підготовка як форма організації освітнього процесу у вищій школі</p>	<p>Компетентнісний підхід як методологічна основа практичної підготовки здобувачів вищої освіти. Види практик. Навчальна (ознайомлювальна) практика та її завдання. Педагогічна, асистентська (педагогічна у ЗВО), науково-викладацька практики та її завдання. Переддипломна/науково-дослідна практика та її завдання. Наскрізнi програми практик. Робочі програми практик. Інструктивно-методичні матеріали до організації і проведення практики.</p>	<p>Порівняльно-аналітичні завдання</p>	<p>Перевірка самостійних робіт, презентація</p>
<p>Тема 8. Контроль результатів навчання здобувачів вищої освіти з педагогічних дисциплін</p>	<p>Функції та принципи педагогічного контролю. Результати навчання у контексті компетентнісного підходу. Види, форми і методи контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти. Оцінювання результатів навчання згідно «Положення про організацію і проведення контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти у Комунальному закладі вищої освіти «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради».</p>	<p>Дидактичне завдання, проєктування</p>	<p>Перевірка самостійних робіт, презентація</p>

4. Політика курсу

Під час лекційних занять здобувачу пропонується конспектувати основні положення теми, брати участь у дискусіях, пошуково-дослідницької діяльності та інтерактиві.

До кожного практичного заняття здобувач повинен сумлінно готуватися: вивчати навчальний матеріал за темою відповідно до навчально-тематичного плану дисципліни, виконувати практичні завдання, готувати виступи і презентації. Під час проведення практичного заняття здобувачам пропонується брати активну участь у обговоренні теми,

відповідати на запитання викладача та своїх одногрупників, бути активним учасником всіх видів навчальної діяльності, організованої викладачем.

Самостійна робота здобувачів передбачає самостійне вивчення тем і питань дисципліни, визначених викладачем, складання конспекту самостійно опрацьованих тем згідно з правилами цитування, підготовку навчальних та аналітичних матеріалів, виконання практичних завдань для роботи на практичних заняттях.

Політика щодо академічної доброчесності. Здобувач вищої освіти при виконанні самостійної роботи, індивідуальних завдань повинен дотримуватись принципів академічної доброчесності, не припускатися академічного плагіату. Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту з коректними текстовими запозиченнями, правильно оформленими покликаннями. Списування під час виконання самостійних робіт та на іспиті заборонені.

Політика щодо дедлайнів та перекладань. Перекладання академічних зборгованостей відбувається за наявності поважних причин.

5. Критерії оцінювання результатів навчання

5.1. Критерії оцінювання за всіма видами робіт

Оцінка за національною шкалою	100 бальна шкала	Критерії оцінювання навчальних досягнень	
		Теоретична підготовка	Практична підготовка
Відмінно	90-100	Здобувач	
		у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей; робить самостійні висновки, виявляє причинно-наслідкові зв'язки; рецензує відповіді інших студентів, самостійно знаходить додаткову інформацію та використовує її для реалізації поставлених перед ним завдань, вільно використовує нові інформаційні технології для поповнення власних знань	може аргументовано обрати раціональний спосіб виконання завдання й оцінити результати власної практичної діяльності; виконує завдання, не передбачені навчальною програмою; вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу; проявляє творчий підхід до виконання індивідуальних та колективних завдань при самостійній роботі.
Добре	75-89	достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обгрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, використовуючи при цьому нормативну та обов'язкову літературу; застосовує знання для розв'язання стандартних ситуацій; самостійно аналізує, узагальнює і систематизує навчальну інформацію, але допускає несуттєві неточності	за зразком самостійно виконує практичні завдання, передбачені програмою; має стійкі навички виконання завдання
Задовільно	60-74	володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні або відтворює певну частину навчального матеріалу з елементами логічних зв'язків, знає основні поняття навчального матеріалу; має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого; під час	може використовувати знання в стандартних ситуаціях, має елементарні, нестійкі навички виконання завдання

		виявлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання висновків.	
Незадовільно з можливістю повторного складання	35-59	володіє навчальним матеріалом поверхово й фрагментарно; безсистемне виокремлює випадкові ознаки вивченого; не вміє робити найпростіші операції аналізу і синтезу; робити узагальнення, висновки; під час відповіді допускаються суттєві помилки	планує та виконує частину завдання за допомогою викладача, відсутні сформовані уміння та навички:
Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	0-34	не володіє навчальним матеріалом	виконує лише елементи завдання, погребує постійної допомоги викладача

5.2. Критерії оцінювання для поточного контролю (за різними видами роботи)

Вид роботи	Бали	Критерії
Усні відповіді, участь у практичному занятті	5	Здобувач вищої освіти у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає; робить самостійні висновки, виявляє причинно-наслідкові зв'язки; аналізує педагогічну практику. Активно бере участь у занятті, висловлює обґрунтовані міркування, рецензує відповіді інших студентів, наводить доцільні приклади. Впевнено з творчим підходом виконує завдання.
	4-3	Здобувач достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, використовуючи при цьому нормативну та обов'язкову літературу; застосовує знання для розв'язання стандартних ситуацій; самостійно аналізує, узагальнює і систематизує навчальну інформацію, але допускає несуттєві неточності. Активність виявляє епізодично, відповіді надає правильні, але стандартні, не завжди впевнений у висловлених положеннях. Має певні труднощі щодо обґрунтування власної думки. Завдання виконує шаблонно, іноді потребує допомоги викладача.
	2-1	Здобувач частково володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні, припускається помилок при відтворенні основних понять навчального матеріалу; має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого; під час виявлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання висновків. Переважно спостерігає за заняттям, не може самостійно виконати завдання.
	0	Відсутній на занятті
Письмові роботи	4	Завдання виконані з використанням кількох релевантних джерел. Відповіді повні, ґрунтовні, демонструють власну точку

		зору. Наведені приклади повністю відповідають завданню. Повністю дотримані вимоги щодо письмового/електронного оформлення робіт, з дотриманням правил цитування та покликання.
	3-2	Завдання виконані з використанням 1-2 джерел. Відповіді досить повні, частково демонструють власну точку зору. Наведені приклади формально відповідають завданню. Дотримані вимоги щодо письмового/електронного оформлення робіт, з дотриманням правил цитування та покликання, але є несуттєві неточності.
	1	Завдання виконані з використанням 1 джерела. Відповіді неповні, не демонструють власну точку зору. Наведені приклади не зовсім відповідають завданню. Порухені вимоги щодо письмового/електронного оформлення робіт, правила цитування та покликання, є суттєві помилки.
	0	Завдання не виконано або виконано з порушенням норм академічної доброчесності.
Презентація роботи	4	Виконана робота презентується усно з використанням мультимедійної презентації. Усний виступ відповідає всім вимогам щодо педагогічного виступу перед аудиторією (правильне, яскраве мовлення; уміння взаємодіяти з аудиторією тощо). Презентація логічна, змістовна, цікава. Здобувач демонструє уміння самостійно знаходити додаткову інформацію та використовувати її для реалізації поставлених перед ним завдань, вільно використовує нові інформаційні технології для інтерактивного виступу.
	3-2	Виконана робота презентується усно з використанням мультимедійної презентації. Усний виступ в основному відповідає вимогам щодо педагогічного виступу перед аудиторією. Презентація змістовна, але не відповідає завданню інтерактивності, дублює текст виступу. Здобувач не демонструє уміння самостійно знаходити додаткову інформацію та використовувати її для реалізації поставлених перед ним завдань, недостатньо використовує нові інформаційні технології для інтерактивного виступу.
	1	Виконана робота представлена без мультимедійної презентації. Завдання виконано з суттєвими помилками. Порухені вимоги щодо педагогічного мовлення та взаємодії з аудиторією.
	0	Завдання не виконано або виконано з порушенням норм академічної доброчесності.
Розробка навчально-методичних матеріалів	4	Виконане завдання відповідає предмету навчальної дисципліни. Здобувач може аргументовано обрати раціональний спосіб виконання завдання й оцінити результати власної практичної діяльності; вільно використовує набуті теоретичні знання при розробці навчально-методичних матеріалів; проявляє творчий підхід до розробки методичного забезпечення сучасного освітнього процесу у вищій школі.
	3-2	Завдання відповідає предмету навчальної дисципліни, але не характеризується самостійністю, оригінальністю. Здобувач проявляє репродуктивний підхід до розробки навчально-методичного забезпечення сучасного освітнього процесу у вищій школі.

	1	У змісті виконаного завдання міститься компіляція наявних навчально-методичних розробок з покликанням на використані джерела.
	0	Завдання не виконано або виконано з порушенням норм академічної доброчесності.
Тестування	1	Правильна відповідь на тестове завдання
	0	Неправильна відповідь на тестове завдання

5.3. Критерії оцінювання для підсумкового контролю (іспит)

Бали	Критерії
16-20	Здобувач вищої освіти надає повні, обґрунтовані, логічні відповіді з наведеними прикладами практичного застосування. Висловлює аргументовані власні думки, виявляє творчий підхід до виконання завдань.
11-15	Здобувач вищої освіти надає цілком правильні відповіді, але допускає незначні неточності у власних висновках. Невпевнений у правильності наведених прикладів практичного використання.
6-10	Здобувач вищої освіти надає формальні, нелогічні відповіді, має труднощі щодо формулювання власних висновків та наведення прикладів практичного застосування.
1-5	Відповіді неповні з суттєвими помилками, відсутні приклади практичного використання.

6. Розподіл балів, які отримують здобувачі

Поточний та/або періодичний контроль												Підсумковий контроль		Сума балів	
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2								Теоретичні питання	Захист портфоліо		
T1	T2	T3		T4			T5			T6	T7	T8			
CP	CP	CP	У	CP	T	У	CP	T	У	CP	CP	CP			
5	5	5	8	5	8	8	5	8	8	5	5	5	10	10	100

Умовні позначення: CP – самостійна робота, T – тестування, У – усні відповіді

7. Рекомендована література

Основна література

- Біляковська О.О. Дидактика вищої школи: навч. посібн./ О.О. Біляковська, І.Я. Мицишин, С.Б. Цюра. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2013. 360 с.
- Волкова Н.П. Інтерактивні технології навчання у вищій школі: навчально-методичний посібник. Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2018. 360 с.
Головенкін В.П. Педагогіка вищої школи. Київ. КПІ імені Ігоря Сікорського. 2019. 290 с.
URL: <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/29032>
- Грицюк Л., Лякішева А. Методика викладання навчальних дисциплін соціально-педагогічного напрямку: навч.-метод. посіб. Луцьк : Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2013. 504 с.
- Дубасенюк О.А., Антонова О.Є. Методика викладання педагогіки: навч. посібн: Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2012. 375 с.
- Зайченко І. В. Педагогіка і методика навчання у вищій школі: навч. посіб. К.: Ліра-К, 2017. 456 с.

6. Каплінський В.В. Методика викладання у вищій школі: навч. посіб. Вінниця: ТОВ «Ніланд ЛТД», 2015. 224 с.
7. Основи педагогічних вимірювань: навч.-метод. посіб. / І.П. Анненкова, Н.В. Кузнєцова, Л.А. Раскола. Одеса. Одес. нац. ун-т ім. І.І. Мечникова. 2021. 210 с.
8. Прищак М. Педагогіка, психологія та методика викладання у вищій школі: курс лекцій. Вінниця, 2019. 150 с. URL: <https://iq.vntu.edu.ua/repository/getfile.php/831.pdf>
9. Сисоєва С.О. Інтерактивні технології навчання дорослих: навч.-метод. посібн. НАПН України, Ін-т педагогічної освіти і освіти дорослих. Київ: ВД «ЕКМО», 2011. 324 с.

Додаткова література

1. Анненкова І. П., Кузнєцова Н. В., Нагорна Н.В. Кваліметрична модель економічної компетентності майбутніх фахівців неекономічних спеціальностей. Спеціальний тематичний випуск «Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору». Всеукраїнський науково-практичний журнал «Директор школи, ліцею, гімназії». Київ : Гнозис, 2019. № 4. Кн. 2. Том II (84). С. 64-75.
2. Волкова Н. П., Тернопільський О. Б. Моделювання професійної діяльності у викладанні навчальних дисциплін у вишах: монографія / за заг. та наук. ред. О.Б. Тарнопольського. Дніпропетровськ: Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля, 2013. 228 с.
3. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології. Київ: Академія, 2015. 304 с.
4. Кузнєцов В.О., Кузнєцова Н.В., Ткаченко Ф.П. Внесок учених Одеського університету в становлення методики викладання біології: Л.С. Ценковський та Д.К. Третьяков. Збірник матеріалів II всеукр. наук.-метод. Інтернет-конференції «Проблеми і перспективи розвитку природничих наук у контексті модернізації середньої та вищої школи» / За ред. В. В. Заморова, С. П. Гвоздій, М. В. Ткаченко. Одеса: Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2020. С. 5-10.
5. Кузнєцова Н.В., Браславська О.С., Ружицька О.М. Методичні рекомендації з розробки та оформлення робочих програм практик. Одеса : ОНУ, 2016. 20 с.
6. Кузнєцова Н.В. Інструктивно - методичні матеріали щодо проходження педагогічної практики студентів 4 курсу філологічного факультету. Психолого-педагогічний модуль. Одеса: Фенікс, 2015. 98 с.
7. Кузнєцова Н.В., Ружицька О.М. Питання науково-педагогічної підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в умовах реформування системи освіти України. KELM. Knowledge. Education. Law. Management. 2018. № 3 (23). wrzesien. С. 101-110.
8. Методичні рекомендації щодо проведення іспитів та заліків, захисту курсових робіт (проектів) за дистанційною формою в умовах карантину в Одеському національному університеті імені І. І. Мечникова / розробник Н.В. Кузнєцова. Одеса: ОНУ, 2020. <http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/nauk%20method%20rada/met-rec-karantin.pdf>.
9. Освітологія: фахова підготовка: навч.-метод. посіб. За ред. В.О. Огнев'юка. Київ: ВП «Едельвейс», 2014. 624 с.
10. Основи педагогічних вимірювань: навч.-метод. посіб. / І.П. Анненкова, Н.В. Кузнєцова, Л.А. Раскола. Одеса. Одес. нац. ун-т ім. І.І. Мечникова. 2021. 210 с.

8. Електронні інформаційні ресурси

1. Вища освіта. Інформаційно-аналітичний портал про вищу освіту в Україні та за кордоном [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://vnz.org.ua/>

2. Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В.О. Сухомлинського [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://dnrb.gov.ua/ua/>
3. Інститут вищої освіти НАПН України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://ihed.org.ua/>
4. Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://ipood.com.ua/>
5. Міністерство освіти і науки України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua>.
6. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/>
7. Одеська національна наукова бібліотека [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://odnb.odessa.ua/>
8. Освітня платформа «Критичне мислення». Режим доступу: <https://www.criticalthinking.expert/>
9. Prometheus. Український громадський проєкт масових відкритих онлайн-курсів. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://prometheus.org.ua/>.